ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

574Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, 14.12.2022 - 15.12.2022

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επενδύσεις με βάση το φύλο στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2023/C 100/02)

Εισηγήτρια: η κ. **Cinzia DEL RIO**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	20.1.2022
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	8.11.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.12.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	574
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	163/5/14

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επαναλαμβάνει ότι μόνο η μεγαλύτερη και καλύτερη οικονομική και κοινωνική σύγκλιση στην ΕΕ μπορεί να συμβάλει στην πλήρη ισότητα των φύλων και στην προώθηση των ίσων ευκαιριών, με έμφαση σε δράσεις και στρατηγικές συμβατές με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

1.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα περισσότερα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) έχουν καταρτιστεί από τα κράτη μέλη χωρίς εκ των προτέρων εκτίμηση του αντικτύπου των επιμέρους επενδύσεων στην εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, στη διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών —και της διατήρησής τους— στην αγορά εργασίας. Μόνο ένας μικρός αριθμός κρατών έχει ακολουθήσει στρατηγική προσέγγιση μέσω ειδικών και οριζόντιων μέτρων και μεταρρυθμίσεων στους έξι επενδυτικούς άξονες που προβλέπονται στο ΕΣΑΑ. Η μεθοδολογία που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βασίζεται σε εκτίμηση αντικτύπου των αποτελεσμάτων των εφαρμοζόμενων μέτρων. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά το στάδιο της αξιολόγησης, να χρησιμοποιεί συγκρίσιμους ειδικούς δείκτες για τη μέτρηση της βελτίωσης της κατάστασης όσον αφορά τις ίσες απολαβές, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τον συνδυασμό του επαγγελματικού βίου με τον χρόνο φροντίδας και την προώθηση του γυναικείου ατομικού επιχειρείν.

1.3. Μεταξύ των μέτρων που περιέχονται στα ΕΣΑΑ περιλαμβάνονται άμεσες και έμμεσες δράσεις, με διαφορετική — βραχυπρόθεσμη ή μεσομακροπρόθεσμη— επίδραση στην ενθάρρυνση της πρόσβασης των γυναικών —και της διατήρησής τους— στην αγορά εργασίας σε ένα κατακερματισμένο και άνισο μεταξύ των χωρών, ωστόσο, πλαίσιο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί προτεραιότητα, κατά την εφαρμογή των ΕΣΑΑ, να ενισχυθούν τόσο οι άμεσες όσο και οι έμμεσες δράσεις, για τις οποίες θα πρέπει να υπάρχουν σαφείς και μακροχρόνιοι επενδυτικοί δίαυλοι με προγραμματισμό των πόρων και σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

1.4. Μεταξύ των άμεσων δράσεων για την προώθηση της απασχόλησης των γυναικών, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα κίνητρα για τη δημιουργία σταθερών και ποιοτικών θέσεων εργασίας για τις γυναίκες θα πρέπει να προτιμώνται έναντι άλλων περιστασιακών κινήτρων και να εξαιρούνται από τον κατάλογο κρατικών ενισχύσεων.

1.5. Η ΕΟΚΕ ζητεί να ενισχυθεί η ρήτρα προτεραιότητας για τις επιχειρήσεις που προάγουν την απασχόληση των γυναικών μέσω της επέκτασής της σε όλα τα έργα δημοσίων συμβάσεων και να ρυθμιστούν οι δημόσιες προσκλήσεις υποβολής προσφορών για τους φορείς υλοποίησης με ρητή αναφορά στους στόχους της ισότητας των φύλων.

1.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τα μέτρα συνδρομής και υποστήριξης του ατομικού επιχειρείν που προβλέπονται σε ορισμένα ΕΣΑΑ και ελπίζει ότι η υποστήριξη θα καλύπτει επίσης την οικονομική και διαχειριστική επιμόρφωση και την πρόσβαση στα χρηματοπιστωτικά μέσα.

1.7. Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ισότητα των φύλων, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό, κατά την εφαρμογή των ΕΣΑΑ, να αναληφθεί δράση στον φορολογικό τομέα, μέσω φορολογικών διευκολύνσεων για τη δεύτερη πηγή εισοδήματος της οικογένειας για οικογένειες με χαμηλό εισόδημα και το εισόδημα των μονογονεϊκών οικογενειών με χαμηλότερα εισοδήματα.

1.8. Οι έμμεσες δράσεις στα ΕΣΑΑ περιλαμβάνουν επενδύσεις σε υπηρεσίες φροντίδας και παιδικής μέριμνας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αποτελεί προτεραιότητα η επένδυση πόρων σε υπηρεσίες συνδυασμού του επαγγελματικού βίου με τη μακροχρόνια φροντίδα, καθώς και για την υλοποίηση συμπληρωματικών υπηρεσιών και την παροχή αυτών των υπηρεσιών σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος.

1.9. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι δεν μπορούν να καθυστερήσουν άλλο οι ειδικές επενδύσεις για να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γυναικών σε τεχνικά και επιστημονικά ιδρύματα σε τεχνικο-επιστημονικές πανεπιστημιακές σπουδές, η οποία θα ευνοήσει δυνητικά τη γυναικεία απασχόληση, μεταξύ άλλων σε κλάδους που σήμερα ανδροκρατούνται, με μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη προοπτική.

1.10. Η ΕΟΚΕ συνιστά τα ΕΣΑΑ να προγραμματίζονται με συντονισμένο και συμπληρωματικό τρόπο έναντι όλων των άλλων κοινοτικών πόρων και προγραμμάτων, αρχής γενομένης από τους πόρους και τα προγράμματα συνοχής και αυτούς για τις αγροτικές περιοχές. Στην αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βάσει του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου με ειδικές ανά χώρα συστάσεις θα πρέπει να συνεκτιμώνται οι στόχοι αυτοί υπό έμφυλο πρίσμα, με νέους δείκτες που θα είναι διαφανείς, εύχρηστοι και συγκρίσιμοι μεταξύ των χωρών και κατανεμημένοι ανά φύλο.

1.11. Η ΕΟΚΕ συνιστά η συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης να καταστεί υποχρεωτική κατά τη φάση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

1.12. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συμμετείχαν με μέτριο και περιστασιακό τρόπο στις περισσότερες χώρες. Η ΕΟΚΕ συνιστά την πλήρη συμμετοχή τους στην εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ΕΣΑΑ τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

2. **Εισαγωγή**

2.1. Η παρούσα γνωμοδότηση έχει ως στόχο να αναδείξει τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που έχουν αντίκτυπο στην προώθηση της ισότητας των φύλων και έχουν προγραμματιστεί από τα κράτη μέλη στα ΕΣΑΑ, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες που επικαιροποιούν επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το EIGE (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων) διεξάγει μελέτη με θέμα την ισότητα των φύλων και την πάγια συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στην προσπάθεια ανάκαμψης από τη νόσο COVID-19 για λογαριασμό της σουηδικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ το 2023 ([1]), και ειδικότερα με θέμα τα μέτρα που προβλέπονται στα ΕΣΑΑ με έμφυλη προσέγγιση σε όλα τα στάδιά τους —από τον προγραμματισμό έως την υλοποίηση και την αξιολόγηση— και έως τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν θεωρήσει την ισότητα ως μοχλό ανάκαμψης.

2.2. Στις 21 Ιουλίου 2020, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του, ενέκρινε το σχέδιο Next Generation EU μαζί με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027 (ΠΔΠ 2021-2027). Το ΠΔΠ και το Next Generation EU περιλαμβάνουν μεταξύ των στόχων τους την προώθηση των ίσων ευκαιριών, με μέλημα στις δραστηριότητες και οι δράσεις των σχετικών προγραμμάτων και μέσων να συνεκτιμάται πάγια η διάσταση του φύλου και να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη της ισότητας, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στρατηγική.

([1]) Μελέτη του EIGE με τίτλο «Gender equality and gender mainstreaming in the COVID-19 recovery», αναμενόμενη δημοσίευση: 2023.

2.3. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2]) θεσπίζει τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), ο οποίος αποσκοπεί στη στήριξη της ανάκαμψης μετά την πανδημία, στην προώθηση της συνοχής και στην επένδυση στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Ο κανονισμός ορίζει ρητά ότι τα ΕΣΑΑ πρέπει να προωθούν την ισότητα των φύλων. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον κανονισμό ως προς τη σημασία των μέτρων για την άρση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, δεδομένου ότι συνάδει με τους στόχους του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

2.4. Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021, της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέγραψε τις κατευθυντήριες γραμμές του ΜΑΑ, καλώντας τα κράτη μέλη να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις μειονεκτούσες ομάδες, τις γυναίκες και τους νέους που εισέρχονται στην αγορά εργασίας, δημιουργώντας ευκαιρίες ποιοτικής απασχόλησης.

2.5. Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός της ΕΕ της 28ης Σεπτεμβρίου 2021 καθορίζει τους κοινούς δείκτες και τα λεπτομερή στοιχεία του πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα σε ένα σύνολο 14 δεικτών. Από τους δείκτες που έχουν επιλεγεί, μόνο τέσσερις διαθέτουν ταξινόμηση ανάλογα με το φύλο ([3]). Για παράδειγμα, δεν υπάρχει κατανομή ανά φύλο στους δείκτες 6 και 9 για τις υποστηριζόμενες επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες.

2.6. Ο πόλεμος στην Ουκρανία εξαιτίας της ρωσικής επίθεσης επιβράδυνε σοβαρά την εν λόγω διαδικασία με αβέβαιες προοπτικές ανάπτυξης, ιδίως όσον αφορά την προμήθεια ενεργειακών πόρων και το διογκούμενο κόστος, που επηρεάζουν την κατανομή των δαπανών και των επενδύσεων στους εθνικούς προϋπολογισμούς. Η αβεβαιότητα αυτή θα έχει επίσης αντίκτυπο στην εφαρμογή των ΕΣΑΑ.

2.7. Ο κόσμος της εργασίας και η κοινωνία στο σύνολό της επιχειρούν να εξέλθουν από την κρίση προσβλέποντας σε μια μακροπρόθεσμη οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη, στην οποία βασίζονται τα ΕΣΑΑ, και για την οποία απαιτείται η εφαρμογή ενός πλαισίου αναφοράς προσανατολισμένου στο φύλο για τη διόρθωση και την υπέρβαση των ανισοτήτων και των χασμάτων μεταξύ των φύλων που δυστυχώς έχουν διευρυνθεί λόγω της κρίσης COVID-19 σε ορισμένους παραγωγικούς κλάδους, πληθυσμιακές ομάδες και περιοχές ([4]).

3. **Ιστορικό, προετοιμασία της χρηματοδότησης και κατανομή των πόρων στα ΕΣΑΑ**

3.1. Τον περασμένο Ιούλιο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε έκθεση επανεξέτασης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με θέμα την εφαρμογή του μηχανισμού για τη διόρθωση και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων ([5]), στην οποία γίνεται μνεία στην πορεία των συνεισφορών που ελήφθησαν από τα κράτη μέλη βάσει των υποβληθέντων ΕΣΑΑ, και όπου επισημαίνονται οι κατευθυντήριες προτεραιότητες των 25 ΕΣΑΑ που αναλύθηκαν με βάση τους έξι πυλώνες της παρέμβασης του ΜΑΑ ([6]).

3.2. Τα περισσότερα από τα μέτρα που προτείνουν τα κράτη μέλη έχουν διατομεακούς στόχους και δεν αποσκοπούν κατ' ανάγκη συγκεκριμένα στην ισότητα των φύλων· από τα 129 προτεινόμενα μέτρα, επενδύσεις μέχρι στιγμής έχουν δρομολογηθεί μόνο για 13. Δεν σκοπεύουν όλα τα κράτη μέλη να προβούν σε μεταρρυθμίσεις και να διαθέσουν πόρους που να στοχεύουν ρητά στα ζητούμενα που σχετίζονται με το φύλο ή να υποδεικνύουν τις γυναίκες ως δικαιούχους. Τα καινοτόμα μέτρα σε τομείς με χαμηλή απασχόληση των γυναικών είναι επίσης ανεπαρκή ([7]). Πολλά είναι συγκεντρωμένα στις υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, φροντίδας και εκπαίδευσης. Μάλιστα, από την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκύπτει ότι τα ΕΣΑΑ όπου ακολουθείται στρατηγική προσέγγιση μέσω μέτρων και μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην ισότητα των φύλων βρίσκονται σε λίγες μόνο χώρες.

3.3. Άλλα κράτη μέλη έχουν ευνοήσει ορισμένους άξονες, όπως μέτρα για την κοινωνική και εδαφική συνοχή, με έμφαση στις ίσες ευκαιρίες, όπου συχνά ενσωματώνεται και ο στόχος της ισότητας των φύλων, ή μέτρα που απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες, οι οποίες συχνά περιλαμβάνουν γυναίκες και νέους. Τέλος, μέτρα που θα συνοδεύουν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση με

([2]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

([3]) Οι δείκτες είναι συγκεκριμένα οι εξής: α) οι ερευνητές που εργάζονται σε υποστηριζόμενα ερευνητικά κέντρα· β) ο αριθμός των συμμετεχόντων σε πρόγραμμα επιμόρφωσης ή κατάρτισης· γ) ο αριθμός ατόμων που εργάζονται ή συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας· δ) αριθμός νέων ηλικίας 15-29 ετών που λαμβάνουν κάποια βοήθεια.

([4]) Ερευνητικό άρθρο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) του 2021 με θέμα «*Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic*».

([5]) COM(2022) 383 final.

([6]) Οι Κάτω Χώρες υπέβαλαν καθυστερημένα το ΕΣΑΑ σε σύγκριση με άλλες χώρες· το ΕΣΑΑ της Ουγγαρίας έχει ανασταλεί επί του παρόντος λόγω ζητημάτων που σχετίζονται με τον σεβασμό του κράτους δικαίου.

([7]) Βλέπε υποσημείωση 1 και το άρθρο «PNRR Italia, Gender Gap e politiche per l'innovazione e la digitalizzazione nel PNRR: quali misure?» των Marusca de Castries, Università degli Studi di Roma Tre και Barbara Martini, Università di Roma Tor Vergata, Σεπτέμβριος 2022.

έμφαση στην κατάρτιση, με τις γυναίκες, σε ορισμένες χώρες, να υστερούν όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση σε προγράμματα κατάρτισης και επανειδίκευσης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν συμπεριλάβει την έμφυλη βία στα προβλήματα προς επίλυση μέσω των μέτρων προαγωγής της ισότητας των φύλων στα ΕΣΑΑ.

3.4. Τα ΕΣΑΑ καταρτίστηκαν με εκ των προτέρων εκτίμηση σε εθνικό επίπεδο της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης, με ήδη καθορισμένες, σε γενικές γραμμές, προτεραιότητες δαπανών όπου δεν ελήφθη υπόψη η διάσταση του φύλου τόσο ως προς τους διατιθέμενους πόρους όσο και ως προς την εξέταση του περιεχομένου των επενδυτικών έργων που υποβλήθηκαν. Η αρχική πρόταση κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ΜΑΑ δεν περιλάμβανε καμία αναφορά στην ισότητα των φύλων ως στόχο και δεν ανέφερε τις γυναίκες ως ειδικό στόχο μεταξύ των δικαιούχων. Μόνο στη συνέχεια, λόγω των πιέσεων της οικονομικής και κοινωνικής εταιρικής σχέσης και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, εισήχθη η διάσταση του φύλου στα ΕΣΑΑ, με τον κανονισμό που δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 2021. Αυτός είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο η διάσταση του φύλου και η συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό δεν περιλαμβάνονται σε όλα τα ΕΣΑΑ, αλλά μόνο σε εκείνα όπου είχαν αρχικά προβλεφθεί δαπάνες και επενδύσεις προσανατολισμένες προς το φύλο.

3.5. Ο ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο τα ΕΣΑΑ αντιμετωπίζουν τις ανισότητες μεταξύ των φύλων, αλλά η εκτίμηση αντικτύπου θα πραγματοποιηθεί μόνο με βάση τα αποτελέσματα των δράσεων που έχουν αναληφθεί. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μετρά την αποτελεσματικότητα των σχεδιαζόμενων δράσεων και επενδύσεων στο στάδιο της αξιολόγησης, με τη συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, χρησιμοποιώντας συγκρίσιμους ειδικούς δείκτες. Τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί μέχρι στιγμής δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική κατάσταση σε εθνικό επίπεδο. Συνεπώς, είναι δύσκολο να αναφερθεί σήμερα ποιος είναι ο αντίκτυπος ορισμένων μέτρων για την αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω φύλου, ιδίως των διατομεακών διακρίσεων, στους έξι πυλώνες.

3.6. Από τους πόρους που διατίθενται στα ΕΣΑΑ, δεν είναι δυνατόν σήμερα να υπάρχει σαφής εικόνα των επενδύσεων που υποστηρίζονται όχι μόνο από τον ΜΑΑ, αλλά και από συμπληρωματικούς εθνικούς δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους που αποσκοπούν αποκλειστικά στην ισότητα των φύλων στους διάφορους τομείς της εργασίας και της κοινωνίας. Η ποσοτική μέτρηση των διατεθέντων πόρων θα είναι δυνατή μόνο στο στάδιο της υλοποίησης.

3.7. Ωστόσο, σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα ειδικά μέτρα για την ισότητα των φύλων που προβλέπονται στα ΕΣΑΑ, το ποσοστό των δράσεων ποικίλλει σημαντικά, από 11 % στη Σουηδία έως λιγότερο από 1 % στην Κροατία, με αρκετές χώρες να βρίσκονται κάτω του 2 %. Ωστόσο, θα ήταν επίσης αναγκαίο να εξεταστεί ο αντίκτυπος των έμμεσων μέτρων που προβλέπονται στα ΕΣΑΑ και των άμεσων και έμμεσων μέτρων που προβλέπονται με κοινοτικούς πόρους του Next Generation EU, συμπληρωματικά προς τα ΕΣΑΑ, όπως το ReactEU και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

3.8. Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις πρώτες πληροφορίες που συνέλεξε το EIGE, η εικόνα που προκύπτει είναι κατακερματισμένη και άνιση μεταξύ των χωρών. Δεν διαθέτουν όλες οι χώρες ξεχωριστά δεδομένα ανά φύλο, μολονότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα έχει ζητήσει, ώστε να μπορεί να υποβάλλει τακτικά και εγκαίρως εκθέσεις με θέμα τις δαπάνες που σχετίζονται με το φύλο στα ΕΣΑΑ βάσει ορισμένων κοινών στοιχείων.

3.9. Δεδομένου ότι δεν είναι διαθέσιμες από όλα τα κράτη μέλη εμβριθείς αναλύσεις ως προς το φύλο πριν από την κατάρτιση των ΕΣΑΑ, δεν υπάρχει αξιολόγηση του αντικτύπου των μέτρων στην πρόσθετη και ποιοτική απασχόληση και στις ειδικευμένες θέσεις εργασίας. Η ισότητα των φύλων έχει θεωρηθεί γενική οριζόντια αρχή από 14 χώρες ([8])· μόνο η Ισπανία ανέφερε το κριτήριο της συνεκτίμησης της διάστασης του φύλου σε ολόκληρο το ΕΣΑΑ. Η Ιταλία έχει θεσπίσει ειδικά μέτρα για την ισότητα των φύλων και έχει επεξεργαστεί τον αντίκτυπο των μέτρων και όσον αφορά την αύξηση της απασχόλησης, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την πραγματική αποτελεσματικότητά τους και την ποιότητα των παρεμβάσεων ([9]). Σε άλλες χώρες, έχουν προβλεφθεί έμμεσα μέτρα για την προώθηση ίσων ευκαιριών για τα φύλα, όπως οι επενδύσεις στην ισορροπία μεταξύ του επαγγελματικού και του προσωπικού βίου, οι επενδύσεις σε υπηρεσίες φροντίδας, η ενθάρρυνση της κατάρτισης στους τομείς της τεχνολογίας, της μηχανολογίας, των μαθηματικών και των λοιπών θετικών επιστημών, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και η κατάρτιση, τα οποία θα έχουν μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο αντίκτυπο, αλλά δεν μπορούν να ποσοτικοποιηθούν σήμερα. Εκτός από τις επενδύσεις αυτές, ορισμένα κράτη μέλη έχουν προβλέψει άμεσες επενδύσεις, όπως κίνητρα πρόσληψης και κίνητρα για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.

([8]) Βλέπε υποσημείωση 1.
([9]) Βλέπε υποσημείωση 6.

3.10. Ορισμένες χώρες έχουν δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις δημόσιες συμβάσεις με γνώμονα την ισότητα των φύλων (gender procurement) ([10]) με μέτρα αιρεσιμότητας για την πρόσληψη γυναικών και νέων στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με πόρους των ΕΣΑΑ. Θα ήταν επιθυμητό να ρυθμιστούν οι δημόσιες προσκλήσεις υποβολής προσφορών για φορείς υλοποίησης με ρητή αναφορά των στόχων για την ισότητα των φύλων.

3.11. Τα καινοτόμα ΕΣΑΑ σε αυτόν τον τομέα περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τα ΕΣΑΑ της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Γαλλίας. Στο ισπανικό ΕΣΑΑ έχει αναληφθεί σημαντική δέσμευση ότι σε όλες οι δημόσιες διοικητικές διαδικασίες πρέπει να συνεκτιμάται η διάσταση του φύλου. Το ιταλικό ΕΣΑΑ θέσπισε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ίσες ευκαιρίες στις συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΣΑΑ, οι οποίες προβλέπουν την εφαρμογή μέτρων ανταμοιβής και πρότυπων ρητρών στις προκηρύξεις διαγωνισμών, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τομέα, το είδος και τη φύση του έργου, με την υποχρέωση το 30 % των προσλήψεων για την εκτέλεση συμβάσεων να αφορά νέους κάτω των 36 ετών και γυναίκες, καθώς και την πιστοποίηση της ισότητας των φύλων από τις εταιρείες. Από την άλλη πλευρά, το γαλλικό ΕΣΑΑ θέσπισε την εισαγωγή νέων δεικτών για τον υπολογισμό της επαγγελματικής ισότητας και προόδου από τις εταιρείες μέσω ενός σχεδίου δράσης, ενώ στα ΕΣΑΑ της Ιρλανδίας και της Κροατίας χορηγούνται επιχορηγήσεις σε εταιρείες που πληρούν τα κριτήρια για την προώθηση της ισότητας των φύλων ([11]).

3.12. Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Ιουλίου 2022 δείχνει ότι οι συζητήσεις με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κατά την προετοιμασία των ΕΣΑΑ ήταν πολύ περιορισμένες και περιστασιακές. Οι κοινωνικοί φορείς και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εκφράζουν έντονη ανησυχία ως προς τη συμμετοχή τους στη φάση υλοποίησης και παρακολούθησης των δράσεων. Ειδικότερα, οι ειδικοί σε θέματα φύλου θεωρούν ([12]) ότι χωρίς αξιόπιστα, συγκρίσιμα, στοχευμένα δεδομένα ανά φύλο, αλλά κυρίως χωρίς ποιοτικά δεδομένα που θα καλύπτουν διάφορους τομείς και πεδία, θα είναι δύσκολο να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος των μέτρων. Η ΕΟΚΕ συνιστά ένθερμα να επιδιωχθεί, τόσο από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ όσο και από τα εθνικά και περιφερειακά θεσμικά όργανα, να συμμετέχουν περισσότερο οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με την προώθηση των ίσων ευκαιριών στην εφαρμογή, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των ΕΣΑΑ.

4. **Εκτιμήσεις στο πλαίσιο των ΕΣΑΑ**

4.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της υλοποίησης του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, το οποίο τοποθετεί την επίτευξη της ισότητας των φύλων μεταξύ των 17 στόχων, μαζί με τους στόχους που ορίζονται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» ([13]) όσον αφορά την επί ίσοις όροις συμμετοχή στους διάφορους οικονομικούς τομείς και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων.

4.2. Η στρατηγική για την ισότητα των φύλων περιλαμβάνει πολιτικές και δράσεις για την αντιμετώπιση όλων των μορφών διακρίσεων και ανισοτήτων, μεταξύ άλλων όσον αφορά την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ ([14]), και πρέπει να αποτελεί σημείο αναφοράς για την εφαρμογή των ΕΣΑΑ. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της υλοποίησης βασικών δράσεων, από κοινού με όλα τα μέρη, με στόχο τη διασφάλιση ίσης συμμετοχής και ίσων ευκαιριών στην αγορά εργασίας, τη μείωση του μισθολογικού χάσματος για ίσους ρόλους και της έλλειψης πρόσβασης σε ανώτερες διευθυντικές θέσεις, καθώς και την επίτευξη ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στη

([10]) Οι δημόσιες συμβάσεις με γνώμονα το φύλο είναι μια καινοτόμος στρατηγική που εισήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προώθηση των επενδύσεων στην ισότητα μέσω της εισαγωγής ειδικών κριτηρίων ανάθεσης που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου ή απαιτήσεων για τη συμμετοχή σε δημόσιες συμβάσεις ή κριτήρια ανάθεσης που περιλαμβάνουν κοινωνικές παραμέτρους. Οι δημόσιες συμβάσεις με γνώμονα το φύλο αποσκοπούν στην αύξηση της ισότητας των φύλων στην αγορά εργασίας, στη βελτίωση της παρουσίας των γυναικών σε ανώτατες θέσεις και στη μείωση του μισθολογικού χάσματος.
Το EIGE δημοσίευσε το 2022 την έκθεση με τίτλο Gender-responsive public procurement: the key to fair and efficient public spending in the EU, στην οποία περιγράφεται πώς οι δημόσιες συμβάσεις μπορούν να καθοδηγήσουν και να υποστηρίξουν την ισότητα των φύλων, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των δημόσιων δαπανών με περιπτωσιολογικές μελέτες και εισηγήσεις.

([11]) Δεδομένα που συλλέχθηκαν από την ανάλυση του EIGE, βλέπε υποσημείωση 1.

([12]) Στο ενημερωτικό σημείωμα με τίτλο Gender equality in the Recovery and Resilience Facility, που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Απρίλιο του 2022, εκφράζονται ανησυχίες από διάφορες μελέτες που πραγματοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο (από ερευνητικά κέντρα ή πανεπιστήμια).

([13]) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 5ης Μαρτίου 2020. COM/2020/152 final.

([14]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025» [COM(2020) 698 final] (ΕΕ C 286 της 16.7.2021, σ. 128).

λήψη αποφάσεων και την πολιτική. Η ΕΟΚΕ ζητεί την ταχεία έγκριση και εφαρμογή της οδηγίας για τη μισθολογική διαφάνεια ([15]), η οποία καθορίζει μέσα και δράσεις σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση και τη γεφύρωση του χάσματος, και ζητεί στενή παρακολούθηση των αιτίων και των ευθυνών.

4.3. Ο στόχος της καλύτερης συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας πρέπει να αντιμετωπιστεί με διαρθρωτικό και ολοκληρωμένο τρόπο, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, εκπαιδευτικών, γεωγραφικών, κοινωνικών και πολιτισμικών μεταβλητών, μεταξύ άλλων στις απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να ακολουθηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, με το συντονισμό της συνεισφοράς όλων των ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών θεσμικών οργάνων με ικανούς μηχανισμούς κοινωνικού διαλόγου με όλους τους φορείς και σε διάφορα επίπεδα.

4.4. Για να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, η ΕΟΚΕ επισημαίνει την επείγουσα ανάγκη να εφαρμόσουν όλα τα κράτη μέλη το συντομότερο δυνατόν την οδηγία για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής [οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([16])], η οποία θεσπίζει κανόνες για την άδεια για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας για τους εργαζομένους και προωθεί τη δίκαιη κατανομή των ευθυνών φροντίδας μεταξύ των γονέων, συμβάλλοντας στην εξάλειψη των φραγμών που εμποδίζουν την ελεύθερη επιλογή της μητρότητας και της δημιουργίας οικογένειας.

4.5. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 και του 2020 στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου με θέμα τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων ώθησαν ορισμένα κράτη μέλη να ενσωματώσουν τη διάσταση του φύλου στα ΕΣΑΑ ([17]), αλλά δυστυχώς εντός ενός κατακερματισμένου πλαισίου δράσεων μεταξύ των χωρών.

4.6. Ως αποτέλεσμα της πανδημίας και των επιπτώσεων της στις γυναίκες, οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις ήταν σποραδικές και περιστασιακές. Το 2022, μόνο τρεις χώρες, η Αυστρία, η Γερμανία και η Πολωνία, διέθεταν ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικές με τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και τη λειτουργία των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, ενώ άλλες 22 χώρες έλαβαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις για μειονεκτούσες ομάδες ([18]), γεγονός που οδήγησε στη λήψη έμμεσων μέτρων για την απασχόληση ή το καθεστώς των γυναικών, τα οποία ήταν δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι, υπό το πρίσμα των δεδομένων σχετικά με τον αντίκτυπο της κρίσης COVID-19 στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση των γυναικών, θα ήταν επιθυμητές ειδικές ανά χώρα συστάσεις για ζητήματα ισότητας των φύλων, με ζητούμενο έναν συνεκτικό εκ των προτέρων προγραμματισμό στα ΕΣΑΑ, μεταξύ άλλων με επενδύσεις ειδικού σκοπού.

4.7. Το EIGE επισημαίνει σε αρκετές εκθέσεις την άνιση κατανομή των οικογενειακών ευθυνών, ιδίως όσον αφορά τις υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και μακροχρόνιας φροντίδας για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρία ([19]). Οι ευθύνες αυτές αποτελούν έναν από τους κύριους λόγους για το χαμηλό επίπεδο συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας ([20]). Με τον περιορισμό της κυκλοφορίας και το κλείσιμο των σχολείων, η κατάσταση επιδεινώθηκε. Εν προκειμένω θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε πολλά ΕΣΑΑ αναγνωρίζεται η σχέση μεταξύ των μη αμειβόμενων υπηρεσιών φροντίδας και των μέτρων εξισορρόπησης επαγγελματικού και προσωπικού βίου και έχουν θεσπιστεί ειδικά μέτρα με έμφαση στην ενίσχυση των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας ([21]).

4.8. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει επίσης να καταστούν προσβάσιμες στα φτωχότερα νοικοκυριά μέσω της επανεξέτασης των κριτηρίων τιμολόγησης, ώστε να διευκολυνθεί η χρήση τους από όλους. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην προώθηση των ολοήμερων σχολείων όλων των ειδών και βαθμίδων, με σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες, και στην παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών σε νηπιαγωγεία, όπως οι υπηρεσίες πριν και μετά το σχολείο, καθώς και στην ενίσχυση της δημόσιας προσφοράς θερινών κέντρων για κορίτσια και αγόρια. Πρόκειται για έμμεσα μέτρα που πρέπει να εξεύρουν καθορισμένους και διαρκείς επενδυτικούς διαύλους, οι οποίοι δυστυχώς δεν περιλαμβάνονται στα ΕΣΑΑ με μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό των πόρων.

([15]) Η πρόταση οδηγίας για τη μισθολογική διαφάνεια βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση στο πλαίσιο τριμερούς διαλόγου.

([16]) Οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές και την κατάργηση της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου (ΕΕ L 188 της 12.7.2019, σ. 79).

([17]) Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με θέμα «Ειδικές ανά χώρα συστάσεις και σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας — Θεματική επισκόπηση των ζητημάτων φύλου», Οκτώβριος 2021.

([18]) Βλέπε υποσημείωση 14.

([19]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος των μελών της οικογένειας που φροντίζουν άτομα με αναπηρία και ηλικιωμένους: η έκρηξη του φαινομένου κατά τη διάρκεια της πανδημίας» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C 75 της 28.2.2023, σ. 75), στην οποία διατυπώνονται σημαντικές προτάσεις σχετικές με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

([20]) Έκθεση του EIGE με τίτλο «Gender Mainstreaming — Gender stakeholder consultation», 2019.

([21]) Βλέπε υποσημείωση 1.

4.9. Η ΕΟΚΕ εισηγείται την επιμόρφωση του προσωπικού των κέντρων εργασίας σε ζητήματα φύλου, για να αναπτυχθεί και να διαδοθεί μια νοοτροπία απαλλαγμένη από έμφυλα στερεότυπα. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να προωθηθούν εταιρικές σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και εργαζομένων στον τομέα της απασχόλησης και της επιμόρφωσης, με σκοπό να προωθηθεί η ένταξη των γυναικών σε ανδροκρατούμενους κλάδους.

4.10. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ιδέα να δοθεί προτεραιότητα στην παροχή κινήτρων σε όσες επιχειρήσεις απασχολούν γυναίκες με ενεργές πολιτικές, σταθερές συμβάσεις εργασίας και καλές συνθήκες εργασίας. Επιπλέον, έχουν μεγάλη σημασία κίνητρα για μέτρα συνδρομής και υποστήριξης του ατομικού επιχειρείν, μεταξύ άλλων με την προαγωγή της οικονομικής και διαχειριστικής κατάρτισης και την πρόσβαση στα χρηματοπιστωτικά μέσα ([22]).

5. **Ειδικές εκτιμήσεις**

5.1. Η κρίση έπληξε σκληρά τις γυναίκες, οι οποίες συχνά αναγκάζονται να αναλάβουν καθήκοντα που οδηγούν ακόμα και στον αποκλεισμό τους από την εργασία. Επιπλέον, η ακούσια μερική απασχόληση αποτελεί ολοένα και συχνότερη κατάσταση για τις εργαζόμενες γυναίκες. Για να αντιστραφεί αυτή η τάση, να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να προωθηθεί η ποιοτική και εξειδικευμένη απασχόληση, προέχει η ενίσχυση των άμεσων και έμμεσων μέτρων στα ΕΣΑΑ.

5.2. Για να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των φύλων, η ΕΟΚΕ συνιστά τα ΕΣΑΑ να προγραμματίζονται με συντονισμένο και συμπληρωματικό τρόπο έναντι όλων των άλλων κοινοτικών πόρων και προγραμμάτων, αρχής γενομένης από τους πόρους και τα προγράμματα συνοχής.

5.3. Οι υφιστάμενες διαφορές και ανισότητες μεταξύ των φύλων καθιστούν τις δημόσιες πολιτικές μη ουδέτερες ως προς το φύλο, επομένως είναι σημαντικό όλα τα θεσμικά όργανα, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, να υιοθετήσουν τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό ως συμπληρωματικό έγγραφο των φορολογικών πολιτικών. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά η συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό να είναι υποχρεωτική κατά τη φάση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ([23]).

5.4. Η ΕΟΚΕ προειδοποιεί ότι ο ΜΑΑ, όπως σχεδιάστηκε, ενδέχεται να αυξήσει τις ανισότητες σε ορισμένους τομείς παραγωγής, όπως ο πράσινος και ο ψηφιακός τομέας. Αν και η ισότητα των φύλων αποτελεί οριζόντια προτεραιότητα, υπάρχει κίνδυνος, χωρίς συγκεκριμένη και μετρήσιμη δράση για την προώθηση της απασχόλησης των γυναικών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα υψηλά προσόντα σε κλάδους με υψηλά ποσοστά απασχόλησης των γυναικών, να διευρυνθεί ακόμη περισσότερο το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, με κίνδυνο περαιτέρω διαχωρισμού των γυναικών σε λιγότερο επικερδείς δραστηριότητες.

5.5. Τα ΕΣΑΑ θα πρέπει να περιλαμβάνουν συγκρίσιμους δείκτες για τη μέτρηση της βελτίωσης όσον αφορά την ίση αμοιβή, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας ανά κλάδο, τη συμφιλίωση του χρόνου εργασίας και του χρόνου φροντίδας, την προνομιακή πίστωση, τα κίνητρα για την προώθηση του γυναικείου ατομικού επιχειρείν και αυτοαπασχόλησης.

5.6. Τα κίνητρα για μόνιμες προσλήψεις γυναικών θα πρέπει προτιμώνται έναντι άλλων κινήτρων και να εξαιρούνται από τον κατάλογο των κρατικών ενισχύσεων.

5.7. Η βελτίωση του συνδυασμού του επαγγελματικού βίου με τον χρόνο φροντίδας αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους για την πλήρη απελευθέρωση του δυναμικού των γυναικών στον κόσμο της εργασίας και τη βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ θεωρεί προτεραιότητα την επένδυση πόρων για τον συνδυασμό της εργασίας και των υπηρεσιών φροντίδας όχι μόνο με πρόσθετες υπηρεσίες σε νηπιαγωγεία και με προώθηση των προοδευτικά δωρεάν εκπαιδευτικών υπηρεσιών για τα παιδιά 0-3 ετών σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, αλλά και με την ενίσχυση των επενδύσεων για την υλοποίηση υπηρεσιών μακροχρόνιας συνδρομής και φροντίδας.

5.8. Η επίτευξη των στόχων των υπηρεσιών του συνδυασμού του επαγγελματικού βίου με τον χρόνο φροντίδας πρέπει να υποστηριχθεί με την πρόσληψη ειδικών κατηγοριών επαγγελματιών και την ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης όλων των παρόχων των εν λόγω υπηρεσιών, οι οποίες σήμερα παρέχονται κατά κύριο λόγο από γυναίκες.

([22]) Στο μεν ισπανικό ΕΣΑΑ διατίθενται 36 εκατ. ευρώ για να βοηθηθούν οι γυναίκες επιχειρηματίες που ιδρύουν νεοφυείς επιχειρήσεις. Μέσω του δε ιταλικού ΕΣΑΑ θα διατεθούν 400 εκατ. ευρώ για την υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Επένδυση στη διάσταση του φύλου: ένας τρόπος βελτίωσης της ισότητας των φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (ΕΕ C 100 της 16.3.2023, σ. 16), στην οποία υποβάλλονται προτάσεις για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στη γυναικεία επιχειρηματικότητα.

([23]) Έγγραφο συζήτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Gender Budgeting Practices: Concepts and Evidence», Ιούνιος 2022.

5.9. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία της επέκτασης της ρήτρας προτεραιότητας για την απασχόληση των γυναικών σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις, προκειμένου να υποστηριχθούν οι επιχειρήσεις που δεσμεύονται να δημιουργήσουν σταθερές θέσεις εργασίας, να ενισχύσουν την κοινωνική ένταξη και να μειώσουν το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση.

5.10. Το χάσμα μεταξύ των φύλων στις θετικές επιστήμες είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο και εκδηλώνεται ήδη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Δυστυχώς, λίγα μόνο ΕΣΑΑ έχουν συμπεριλάβει μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε τεχνικά και επιστημονικά ιδρύματα και σε μαθήματα επιστήμης και επιστήμης. Ως εκ τούτου, απαιτούνται ειδικές επενδύσεις σε σχέδια κατάρτισης για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των κοριτσιών στην επιστήμη, καθώς και στην έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και επενδύσεις και νέες μορφές στήριξης για σχετικά έργα, προκειμένου να διασφαλιστεί η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε καινοτόμες δραστηριότητες. Οι παρεμβάσεις αυτές θα έχουν θετικό αντίκτυπο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να προγραμματιστούν με στρατηγική προσέγγιση.

5.11. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να αναληφθεί επίσης δράση στον φορολογικό τομέα, μεταξύ άλλων σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([24]), και με βάση την εθνική νομοθεσία, μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων για τη δεύτερη πηγή οικογενειακού εισοδήματος, που συχνά αντιστοιχεί στη γυναίκα στις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος. Είναι επίσης σημαντικό να θεσπιστούν φοροελαφρύνσεις όσον αφορά το εισόδημα των μονογονεϊκών οικογενειών χαμηλότερου εισοδήματος.

5.12. Εκτός από τα μέτρα που ορίζονται στα ΕΣΑΑ, η ΕΟΚΕ προτείνει, ως στρατηγικά συνοδευτικά μέτρα, την υποχρεωτική πιστοποίηση της ισότητας των φύλων προκειμένου να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των φύλων και να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας των γυναικών, την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας ([25]), τη διάδοση της έξυπνης εργασίας μέσω των διαπραγματεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους και την ενεργοποίηση αμειβόμενης εθελοντικής μερικής απασχόλησης, σύμφωνα με την εθνική πρακτική και νομοθεσία, για τις γυναίκες που επιστρέφουν από άδεια μητρότητας.

5.13. Η ΕΟΚΕ εκτιμά την προσέγγιση που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην έκθεση, η οποία προβλέπει την παρακολούθηση των δράσεων των ΕΣΑΑ των επιμέρους χωρών από τη σκοπιά του φύλου. Θα είναι σημαντικό οι αποστολές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα διάφορα κράτη μέλη να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στα μέτρα που εφαρμόζονται για την ισότητα των φύλων με την εξασφάλιση της διαχείρισης διαφανών και προσβάσιμων δεδομένων.

5.14. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συμμετέχουν πλήρως οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών στην εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ΕΣΑΑ, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών «κέντρων ελέγχου» σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για την προώθηση του συντονισμένου σχεδιασμού των πρωτοβουλιών για την ισότητα των φύλων.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG

([24]) Βλέπε υποσημείωση 10.

([25]) Τα κράτη μέλη έχουν κληθεί να κυρώσουν τη σύμβαση αριθ. 190 της ΔΟΕ σχετικά με τη βία και την παρενόχληση στον χώρο εργασίας, η οποία έχει μέχρι στιγμής κυρωθεί από δύο μόνο ευρωπαϊκές χώρες.